

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-09-92-T
Datum: 14. septembar 2012.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orie, predsjedavajući
sudija Bakone Justice Moloto
sudija Christopher Flügge

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 14. septembar 2012. godine

TUŽILAC

protiv

RATKA MLADIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO PODNESCIMA TUŽILAŠTVA U VEZI SA IZJAVOM VJEŠTAKA
SVJEDOKA TUŽILAŠTVA TEUFIKE IBRAHIMEFENDIĆ NA OSNOVU PRAVILA
94BIS**

Tužilaštvo

g. Dermot Groome
g. Peter McCloskey

Branioci Ratka Mladića

g. Branko Lukić
g. Miodrag Stojanović

I. PROCEDURALNI KONTEKST I PODNESCI STRANA U POSTUPKU

1. Dana 6. januara 2012. tužilaštvo je promijenilo status dr Teufike Ibrahimefendić kao vještaka i navelo da "neće pokušati da predlaže kao dokaz izvještaj čija autorica je dr Ibrahimefendić, nego će od nje izvući stručno mišljenje u vezi sa opštim psihološkim posljedicama srebreničkih masakrā".¹ Na sastanku održanom 16. januara 2012, tužilaštvo je, na osnovu pravila 65ter, najavilo da namjerava da ponudi iskaz dr. Ibrahimefendić na suđenju u predmetu *Krstić* kao "punu izjavu" vještaka na osnovu pravila 94bis Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu "Pravilnik").² Odbrana je odgovorila da se taj prijedlog ne uklapa u odredbe pravila 94bis Pravilnika.³ Dana 24. januara 2012, Vijeće je uputilo tužilaštvo da podnese pismene podneske po tom pitanju do 17. februara 2012, takođe upućujući odbranu da tokom naredne dvije sedmice po tom podnošenju podnese sve eventualne odgovore po tom pitanju.⁴ Tužilaštvo je svoje podneske podnijelo 17. februara 2012. (dalje u tekstu: Podnesci).⁵ Dana 2. marta 2012, odbrana je odgovorila na Podneske (dalje u tekstu: Odgovor).⁶

2. U Podnescima tužilaštvo tvrdi da se izjava svjedoka dr Ibrahimefendić od 20. juna 2000, kao i transkripti njenih prethodnih iskaza na suđenjima u predmetima *Krstić*⁷ i *Tolimir*⁸ (skupno, "Izjava"), kvalificira kao puna izjava vještaka na osnovu pravila 94bis Pravilnika.⁹ Tužilaštvo tvrdi da Izjava odbrani pruža dovoljno informacija o kvalifikacijama dr Ibrahimefendić, kao i o njenom predstojećem svjedočenju u svojstvu vještaka, te da mu omogućuje da valjano odgovori na osnovu pravila 94bis (B).¹⁰ Osim toga, Izjava pokazuje da specijalizirano znanje i obučenosť dr Ibrahimefendić mogu da budu od pomoći pri

¹ Četvrti izvještaj tužilaštva u vezi sa pretpretresnim pripremama, 6. januar 2012. (Povjerljivo sa povjerljivim Dodacima od "A" do "C"), par. 30, Dodatak "C" (Status izvještajâ vještakâ), str. 31837.

² Sastanak na osnovu pravila 65ter (16. januar 2012), T. 41, v. takode T. 174.

³ Sastanak na osnovu pravila 65ter (16. januar 2012), T. 40, 42-43, v. takode T. 174-175.

⁴ V. T. 209.

⁵ Podnesci tužilaštva u vezi sa izjavom vještaka svjedoka tužilaštva Teufike Ibrahimefendić na osnovu pravila 94bis, 17. februar 2012.

⁶ Odgovor odbrane na podnesak tužilaštva u vezi sa izjavom vještaka svjedoka tužilaštva Teufike Ibrahimefendić na osnovu pravila 94bis, 2. mart 2012.

⁷ *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. IT-98-33-T.

⁸ *Tužilac protiv Zdravka Tolimira*, predmet br. IT-05-88/2-T.

⁹ Podnesci, par. 1, 5-6.

¹⁰ Podnesci, par. 1, 5-6, 9, 13.

razumijevanju ključnih pitanja.¹¹ Tužilaštvo, međutim, ne traži uvrštavanje te Izjave u spis, već namjerava da pozove dr. Ibrahimefendić kao svjedoka *viva voce*, čime bi odbrana dobila mogućnost za unakrsno ispitivanje.¹²

3. U svom Odgovoru odbrana tvrdi da ni način na koji je formulirano pravilo 94bis Pravilnika ni sudska praksa ne opravdavaju da svjedočenje vještaka bude u cijelosti *viva voce*.¹³ Odbrana dodaje da se Izjava ne bavi teoretskim pitanjima i da jedva zadire u činjenice i događaje ne pozivajući se na izvore i bez objašnjavanja, *inter alia*, predmeta/oblasti ekspertne analize, specijalizovanog znanja i metodologije dr. Ibrahimefendić.¹⁴ Odbrana tvrdi da pristajanje na odstupanje od pravila 94bis koje predlaže tužilaštvo ne samo da bi onemogućilo odbranu da ospori očekivano svjedočenje i kvalifikovanost vještaka na osnovu pravila 94bis(B), kao i adekvatnu pripremu za unakrsno ispitivanje, već da bi isto tako lišilo Vijeće prilike da procijeni pismeni izvještaj i definiše status vještaka dr. Ibrahimefendić prije njenog pojavljivanja pred sudom.¹⁵ Tužilaštvo nadalje uzima na znanje da budući da Izjava obuhvata transkripte dr Ibrahimefendić kao svjedoka o okolnostima djela u predmetima *Krstić i Tolimir*, njene kvalifikacije kao vještaka nisu već bile prethodno ispitane pred ovim Međunarodnim sudom.¹⁶ Prema tome, odbrana traži da Vijeće odbaci Zahtjev tužilaštva i da naloži tužilaštvu da, ako još uvijek želi da prezentira dr Ibrahimefendić kao svjedoka vještaka, podnese pismeni izvještaj u skladu s pravilom 94bis.¹⁷ Odbrana zadržava pravo da podnese svoju službenu obavijest na osnovu pravila 94bis, ako tužilaštvo bude upućeno da podnese izvještaj vještaka.¹⁸ Međutim, ako Vijeće odobri Zahtjev tužilaštva, odbrana će zatražiti uputu Vijeća o tome kako dalje nastaviti, imajući u vidu preostale odredbe iz pravila 94bis.¹⁹

II. MJERODAVNO PRAVO

¹¹ Podnesci, par. 10-11, 13.

¹² Podnesci, par. 3, 8, 13.

¹³ Odgovor, par. 6-9, 12, str. 7.

¹⁴ Odgovor, par. 10-11, 13.

¹⁵ Odgovor, par. 6, 8-9, 11-13, 15, str. 7.

¹⁶ Odgovor, par. 4.

¹⁷ Odgovor, str. 7.

¹⁸ Odgovor, par. 3.

4. Pravilo 94*bis* Pravilnika reguliše svjedočenje vještaka:
- (A) Potpuna izjava i/ili izvještaj svakog vještaka koga poziva strana u postupku objelodanjuje se u roku koji odredi pretresno vijeće ili pretpretresni sudija. (izmijenjeno 14. jula 2000., izmijenjeno 1. decembra 2000., izmijenjeno 13. decembra 2000., izmijenjeno 13. decembra 2001., izmijenjeno 13. septembra 2006.)
 - (B) U roku od trideset dana od objelodanjivanja izjave i/ili izvještaja vještaka, ili u roku koji odredi pretresno vijeće ili pretpretresni sudija, suprotna strana će dostaviti službenu obavijest o sljedećem:
 - (i) da li prihvata izjavu i/ili izvještaj vještaka; ili (izmijenjeno 13. septembra 2006.)
 - (ii) da li vještaka želi unakrsno ispitati; i
 - (iii) da li osporava kvalifikovanost svjedoka kao vještaka, ili relevantnost cijele izjave i/ili izvještaja ili nekog njihovog dijela, navodeći koje dijelove osporava.
 - (C) Ako suprotna strana prihvati izjavu i/ili izvještaj vještaka, tu izjavu i/ili taj izvještaj pretresno vijeće može uvrstiti u spis, a da se svjedok ne pozove da lično svjedoči.
5. Pravilo 94*bis* Pravilnika propisuje (1) rok za objelodanjivanje izjava i/ili izvještaja vještaka, (2) prihvatanje izjave i/ili izvještaja vještaka, (3) prihvatanje izjava i/ili izvještaja vještaka bez pozivanja svjedoka vještaka da svjedoči, ako suprotna strana prihvati izjavu i/ili izvještaj vještaka.²⁰

III. DISKUSIJA

¹⁹ Ibid.

²⁰ *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet IT-98-29-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s pravilom 92*bis* (C), 7. juni 2002., par. 39.

Prijevod

6. Uz suprotno mišljenje sudije Molota, većina je gledišta da pravilo 94*bis* Pravilnika ne isključuje pod svim okolnostima izvođenje mišljenja vještaka *viva voce*, odnosno putem usmenog svjedočenja bez popratnog podnošenja izjave vještaka i/ili izvještaja, ili putem usmenog svjedočenja koje izlazi iz opsega vještakove izjave i/ili izvještaja. Većina, prema tome, odlaže konačnu odluku Vijeća po tom pitanju sve dok nadalje ne budu obaviješteni o modalitetima koje tužilaštvo namjerava primijeniti pri prezentiranju svjedočenja dr Ibrahimefendića, ukoliko se utvrdi da se ona može okvalifikovati kao vještak.

7. Vijeće prima na znanje da je tužilaštvo objelodanilo izjavu vještaka dr Ibrahimefendić i transkripte njenog iskaza u predmetima *Krstić* i *Tolimir* kao "potpunu izjavu" na osnovu pravila 94*bis*. Većina, uz suprotno mišljenje sudije Molota, smatra da ti materijali, bez obzira na svjedočenje dr Ibrahimefendić kao svjedoka o okolnostima djela u predmetima *Krstić* i *Tolimir*, ukazuju na njenu relevantnu osposobljenost i radno iskustvo, čime se odbrani pružaju dovoljne informacije ako želi da dovede u pitanje njenu kvalifikovanost kao vještaka.²¹ Prema tome, Vijeće može dati do znanja da li osporava kvalifikovanost dr Ibrahimefendić kao vještaka u skladu s pravilom 94*bis*(B)(iii). Tek nakon što odbrana podnese službenu obavijest, Vijeće će utvrditi da li je dr Ibrahimefendić kvalifikovana kao vještak i ako jeste, da li se njeno predloženo svjedočenje uklapa u domenu njenog stručnog znanja. Ako su oba ova uslova pozitivno zadovoljena, nakon što sasluša strane, Vijeće će utvrditi modalitete za prihvatanje njenog svjedočenja, uključujući i taj da li će se od tužilaštva tražiti da podnese njenu izjavu i/ili izvještaj.

IV. DISPOZITIV

8. Iz gorenavedenih razloga Vijeće većinom, uz suprotno mišljenje sudije Molota, **UPUĆUJE** odbranu da podnese službenu obavijest u skladu s pravilom 94*bis*(B) Pravilnika,

²¹ V. na primjer, Podnesci, Dodatak A (Izjava vještaka tužilaštva Teufike Ibrahimefendić, od 20. juna 2000), str. 2-3; Podnesci, Dodatak B (Svjedočenje Teufike Ibrahimefendić u predmetu *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. IT-98-33-T, od 20. juna 2000.), str. 5805-5812; Podnesci, Dodatak C (Svjedočenje Teufike Ibrahimefendić u predmetu *Tužilac protiv Zdravka Tolimira*, predmet br. IT-05-88T, od 17. februara 2011), str. 10073-10076.

Prijevod

navodeći u roku od 30 dana od donošenja ove odluke, da li osporava kvalifikovanost dr Ibrahimefendić kao vještaka, i **ODLAŽE** sve do podnošenja službene obavijesti svoju odluku o tome da li će se od tužilaštva tražiti da podnese izjavu i/ili izvještaj dr Ibrahimefendić, o tome da li bi se ona trebala smatrati vještakom ili svjedokom o okolnostima djela, i ako se smatra vještakom, da li se njeno predloženo svjedočenje uklapa u domenu njenog stručnog znanja.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavan tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orié,
predsjedavajući

Dana 14. septembra 2012. godine
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

SUPROTNO MIŠLJENJE SUDIJE BAKONE JUSTICE MOLOTOA

Uz dužno poštovanje, ne slažem se sa svojim kolegama po gorenavedenom pitanju. Od tužilaštva se kao od strane koja poziva svjedoka vještaka na osnovu pravila 94bis(A) traži da objelodani njegovu/njenu izjavu i/ili izvještaj (dalje u tekstu: Izjava). Po mom mišljenju to u praksi mora biti ne samo izjava koja će biti objelodanjena na osnovu pravila 94bis(A), već ona mora i da bude podnesena na prihvatanje u spis kako bi se odbrani omogućilo da pripremi svoju službenu obavijest na osnovu pravila 94bis(B) i izbjegne osporavanje na koje ne bi bila spremna. Pravilo 94bis(A) donosi vlastiti režim objelodanjivanja uzimajući u obzir činjenicu da se vještak bavi specijaliziranom i tehničkom tematikom s kojom općenito uzevši laici nisu upoznati, pa prema tome suprotstavljena strana mora unaprijed biti obaviještena o njegovom/njenom svjedočenju kako bi se sama pripremila. Suprotna strana, na primjer, može poželjeti da angažuje vlastitog vještaka kako bi analizirala izjavu svjedoka.

Nadalje, smatram da bi se pravilo 94bis(B) moralo primjenjivati u cijelosti od samog početka, a ne parcijalno kako to većina radi. Većina nalaže odbrani da ovaj put dâ do znanja samo da li osporava kvalifikovanost dr Ibrahimefendić kao vještaka. Smatram to problematičnim budući da je kvalifikovanost svjedoka vještaka obično dio izjave. Ako tužilaštvu naposljetku bude dozvoljeno da pozove svjedokinju *viva voce* bez podnošenja njene izjave, odbrana nije više sigurna da li kvalifikovanost opisana u njenoj objedinjenoj izjavi biti ista ona koja će biti prezentirana na sudu. Bez takvih garancija, odbrana nije u mogućnosti da odluči da li da prihvati ili ospori kvalifikovanost dr Ibrahimefendić. Situacija se nadalje smatra neizvjesnom zbog odlaganja djelovanja većine s obzirom na deklarisanu namjeru tužilaštva da pozove dr. Ibrahimbegović *viva voce*.

Većina od odbrane traži da podnese službenu obavijest na osnovu pravila 94bis(B) kojim bi navela da li osporava kvalifikovanost dr Ibrahimefendić kao vještaka, ali joj ništa ne sugerira što se tiče preostalih uslova iz pravila 94bis(B). Odbrana zapravo traži od Vijeća da joj dâ smjernice o tome kako će postupiti u slučaju da Vijeće odluči da tužilaštvu odobri predloženo odstupanje u odnosu na to kako je formulisano pravilo 94bis. Smatram da većina,

Prijevod

upućivanjem odbrane da podnese službenu obavijest na osnovu pravila 94bis(B) kojim bi dala do znanja da li osporava kvalifikovanost dr Ibrahimbegović kao vještaka, implicitno dijelom odobrava predloženi otklon tužilaštva u odnosu na to kako je formulisano pravilo 94bis, ali ne pruža potrebne smjernice odbrani. Čvrsto stojim na stanovištu da je većina trebala da tako postupi. Odbranu treba upozoriti kada će, ako do toga uopće dođe, imati mogućnost da iskoristi svoja prava na osnovu ostatka pravila 94bis(B). Na primjer, ako tužilaštvo bude izvodilo dokaze uz pomoć dr Ibrahimfendić *viva voce*, odbrana mora biti obaviještena o tome da li će joj biti dozvoljeno odlaganje kako bi se pripremila na unakrsno ispitivanje i, ako do toga dođe, koliko će joj vremena za to biti obezbijedeno. Ako se ne odobri nikakvo odlaganje, obezvrijediće se pravo odbrane da dobije objelodanjenu izjavu svjedoka vještaka barem 30 dana prije svjedočenja, što logično proistječe iz njene obaveze da u roku od trideset (30) dana od objelodanjivanja izjave dostavi službenu obavijest na osnovu pravila 94bis(B).

Neizvjesnost koja prevladava isto tako utječe na praktičnu primjenu ostatka pravila 94bis(B)(iii) i ne daje odbrani mogućnost da dâ do znanja da li osporava cijelu Izjavu ili njene dijelove. Parcijalan pristup većine primjeni ovog pravila isto tako sprečava odbranu da postupi po pravilu 94bis(B)(i) budući da se nema šta prihvatiti ako odbrana ne zna da li će Izjava biti podnesena i da, u skladu s pravilom 94bis(B)(ii), navede da li želi da unakrsno ispita dr Ibrahimfendić.

Naposljetku, smatram da nije jasno s kojim je dodatnim modalitetima koje će tužilaštvo koristiti za prezentaciju svjedočenja dr Ibrahimfendić potrebno upoznati većinu prije nego što ona donese konačnu odluku o tome da li će tužilaštvu dozvoliti da *viva voce* izvodi dokaze uz njenu pomoć, a da njenu izjavu nije predložilo za uvrštavanje u dokaze.

sudija Bakone Justice Moloto
/potpisano/